

## Innspill til regjeringens arbeid med ny stortingsmelding om energipolitikk.

### Innledning

*"Energiløsninger krever areal og kan komme i konflikt med andre viktige miljø- og samfunnshensyn. Energipolitikken handler derfor om balanse. Regjeringen ønsker å fremme en stortingsmelding om energipolitikken som gir en balansert avveining av de ulike hensynene når det gjelder miljø, næringsutvikling og forsyning av energi" ([Om Energimeldingen på OEDs nettside.](#))*

Med vårt innspill ønsker vi å gi lokale eksempler på hvilke konsekvenser NVEs tildeling av vindkraftkonsesjon får for andre viktige miljø- og samfunnshensyn, herunder lokaldemokrati.

### Innhold

|                                                                                   |   |
|-----------------------------------------------------------------------------------|---|
| Innspill til regjeringens arbeid med ny stortingsmelding om energipolitikk.....   | 1 |
| Innledning.....                                                                   | 1 |
| Om oss.....                                                                       | 2 |
| Energipolitikk.....                                                               | 2 |
| Målsetning.....                                                                   | 2 |
| Forbruk.....                                                                      | 2 |
| Arealforbruk og konflikt med andre målsetninger.....                              | 2 |
| Mangel på nasjonal plan for vindkraft.....                                        | 2 |
| Overtildeling av konsesjoner i NVE.....                                           | 3 |
| Lønnsomhet og arbeidsplasser.....                                                 | 3 |
| Eksempler på hvordan vindkraften medfører store lokale problemer.....             | 3 |
| Arbeidsplasser.....                                                               | 3 |
| Vedtatte planer som berøres.....                                                  | 4 |
| Innsigelser med hjemmel i Energilovens § 2-1 og Plan og bygningslovens § 5-4..... | 4 |
| NVEs tildeling av konsesjon til tross for negative innspill.....                  | 4 |
| Sprikende faglige vurderinger.....                                                | 4 |
| Lokaldemokrati og god konsekvensutredning.....                                    | 5 |
| Oppsummering.....                                                                 | 5 |

## Om oss

Åseral Nei til Vindkraft er tuftet på 306 lokale underskrifter hvorav 250 er fastboende over 18år. Underskriftene ble samlet på ei uke i en kommune med 900 innbyggere. Signaturene ble sendt NVE som innspill til høring av konsesjonssøknad (KS) for Skveneheii Vindkraftverk. Den lokale gruppa har et valgt styre som melder jevnlig tilbake til en referansegruppe.

## Energipolitikk

### Målsetning

Det tas sikte på å oppfylle mål om 67,5 % fornybar andel i Norge innen 2020. El-sertifikatavtalen er et verktøy for å oppnå dette. Mellom 2013 til 2014 steg fornybar andel fra 66,5 til 66,8 prosent. (SSB) Vi mener virkemidler og målsetning i større grad må vris i retning av tiltak som garantert reduserer utslipp. Sett i lys av at 99 prosent av Norges el-kraftforbruk dekkes av fornybar kraft er det ikke slik at der er en klar forbindelse mellom økt produksjon av fornybar kraft og reduksjon av utslipp.

### Forbruk

Fortsatt har vi, [ifølge store norske leksikon](#), fire ganger så høyt elektrisk forbruk per person som danskene og bruker nesten det dobbelte av svenskene. Vi har derfor et stort energieffektiviseringspotensiale.

### Arealforbruk og konflikt med andre målsetninger.

Økt produksjon av vindkraft berører og båndlegger større landareal enn noen annen energikilde vi har tatt i bruk i Norge. Vi ofrer dermed nasjonale og lokale naturresurser med mål om høyere fornybar andel. Dette vil i flere tilfeller gå på tvers av andre nasjonale miljømålsettinger og internasjonalt ansvar. [På miljøstatus.no](#) kan vi, eksempelvis, lese om villreinens sterkt pressede leveområder. Vindkraftverk medfører bestandsreduksjon for flere rødlistede fuglearter.

Tap av leveområder er ifølge [regjeringen.no](#), sammen med klimaendringer, vår tids største miljøutfordring. Det blir meningsløst å iverksette vindkraftutbygging, uten garanti for klimagvinst, samtidig som leveområder ofres i stor skala.

### Mangel på nasjonal plan for vindkraft

Det finnes flere internasjonale avtaler med sikte på å unngå tap av leveområder.

[Naturmangfoldloven \(NML\)](#) er et resultat av denne type avtaler. Hovedfokus innenfor NML er økosystemtilnærming. Vindkraft bygges i dag ut uten nasjonal plan. Hvert enkelt prosjekt vurderes i stor grad ut fra kun dets egne kvaliteter uten å se det i en større sammenheng. Myndighetene ser under konsesjonsbehandlingen så å si bare på virkninger fra det individuelle kraftverket. Sumvirkninger fra både omsøkte og eksisterende kraftverk (både vind og vann) må vurderes nøye og vektlegges mye mer i konsesjonsbehandlingen. En har derfor begrenset mulighet til å velge de beste prosjektene ut fra en helhetsvurdering slik [forskrift om konsekvensutredning](#) § 7 krever.

## Overtildeling av konsesjoner i NVE

NVE har gitt konsesjon til 20 TWh vindkraft på landsbasis. Ambisjonsnivået for el-sertifikater var 6 TWh. NVE har gjentatte ganger uttalt at det må gis så mange konsesjoner (nå tre ganger så mange som ambisjonsnivået) for at man ikke skal komme til skade for å avslå de økonomisk beste prosjektene. Antall tildelte konsesjoner medfører at prosjekter som ut fra andre samfunnshensyn burde vært avslått får konsesjon. Dette gjelder i særdeleshet for kommuner som Åseral, hvor disse konsesjonene kan bli hengende som en trussel over kommunene og hindre videreutvikling innen annen etablert næring som friluftsliv, hyttebygging og reiseliv.

## Lønnsomhet og arbeidsplasser

Tap av naturressurser kommer i tillegg til økonomiske kostnader med ny vindkraftproduksjonsstøtte fra el-sertifikater. Dette fører til utbygging av prosjekter som ellers ikke ville vært lønnsomme. Ulønnsomme prosjekter konkurrerer med og fortrenger eksisterende vannkraftproduksjon. Skal vi erstatte tapte arbeidsplasser i oljesektoren må disse erstattes av lønnsomme og økonomisk bærekraftige næringer som gir trygge arbeidsplasser. Kostnaden per arbeidsplass i driftsfasen av et vindkraftverk ligger et sted mellom 200 og 500 millioner. Samfunnets ressurser burde kunne utnyttes mye bedre enn dette til å skape arbeidsplasser.

## Eksempler på hvordan vindkraften medfører store lokale problemer

I Åseral Kommune produseres det fra før 1118 GWh fra vannkraft. Det planlegges og bygges ytterligere 223 GWh vannkraft som ønskes satt i drift innen 2021. I tillegg til positive ringvirkninger lokalt, gir anleggene naturinngrep med negative konsekvenser for kommunens attraktivitet som reiselivskommune. Kommunen er imidlertid kommet til at en kan tåle inngrep som i det vesentligste berører lavereliggende terreng. Men det fins en tålegrense, og det er her enkelte myndigheter glemmer at Åseral, og mange andre kommuner med omsøkte vindkraftverk, allerede har ofret mye av sin natur til kraftproduksjon (vannkraft). Kommunens nei til vindkraft, er altså fundert i en fornuftig og balansert avveining mellom fordeler og ulemper. Negative sumvirkninger fra ytterligere kraftutbygging på toppen av det som alt er gitt til vannkraften blir for mye for kommunen å absorbere.

## Arbeidsplasser

Åseral kommune er et godt eksempel på en kommune som har basert mye av sin næring på friluftsliv, reiseliv, hyttebygging og hyttegjester. I kommunen er det bygget 2200 hytter. Det ble omsatt fritidsboliger for ca 60 millioner kroner i 2014. Salg av fjellhytter øker mest i Åseral (SSB). Hyttebygging gir viktige ringvirkninger i form av utbygging av infrastruktur, arbeidsplasser, kompetanseheving i kommunale tjenester og mulighet for å holde åpne butikker samt bensinstasjon. Natur- og landskapsverdier med verneområdene som er ment å ivareta dette, er basisen for langsiktig verdiskaping og omdømmebygging i Åseral. Kommunen markedsføres som Norges sørligste fjellparadis. Potensialet for å utvikle denne næringen videre er stort. Etter som oljenæringen etter hvert reduseres blir det viktigere enn noen gang å bevare og videreutvikle bærekraftige arbeidsplasser.

Det er særdeles urovekkende å se resultatet fra spørreundersøkelser som den [Mittuniversitetet i Sverige](#) har gjort. I undersøkelsen har man stilt konkrete spørsmål ut fra de ønsker en turist med friluftsbaserte interesser har. Her svarer 67 prosent av svenske turister og 81 prosent av utenlandske

at 10 - 12 synlige vindturbiner ved deres feriemål vil virke negativt. Et vindkraftverk på Skveneheii vil fullstendig endre hele området inntrykk og omdømme som urørt fjellparadis, og dermed dets markedsføringspotensiale. Slike virkninger på reiseliv, friluftsliv og hyttenæring må vektlegges mye mer når konsesjonssøknader for vindkraft behandles.

### Vedtatte planer som berøres

Skveneheii Vindkraftverk søkes med 39 turbiner innenfor et planområde på 14 000 daa. Området ligger i høyfjellet og grenser til [Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde](#) (SVR). Nordlige del av området ligger innenfor nasjonalt leveområde for villrein i Regionalplan for [Setesdalsheiene](#) (Heieplanen). Når regionale vedtatte verneplaner berøres av en industri som ikke er kritisk viktig for samfunnet så må det bli en faktor som øyeblikkelig setter stopp for videre konsesjonsbehandling.

### Innsigelser med hjemmel i Energilovens § 2-1 og Plan og bygningslovens § 5-4

Åseral kommune har reist innsigelse som begrunnes med konsekvenser for reiseliv, bostedskvaliteter, kommunesenteret, villrein samt den samlede belastning i kommunen.

- Vest-Agder Fylkeskommune (VAF) har reist formell innsigelse på grunn av konflikt med regionale interesser som friluftsliv, landskap og villrein. De uttrykker seg slik: «*Vest-Agder fylkeskommune mener at de positive effektene ved Skveneheii vindpark ikke veier opp for de negative konsekvenser utbyggingen får..*»

- Fylkesmannen (FM) har reist formell innsigelse av hensyn til villrein og landskap.

Miljødirektoratet uttrykker følgende: «*vurderingen på middels til liten negativ (konflikt) er så lav at dette krever en ekstraordinær forklaring*»

Når slike tungtveiende høringsuttalelser kommer fra instanser både på fylkes- og riksnivå må det veie tungt slik de gjør i andre høringer. Det er disse etatene som har den beste lokale og fagmessige kunnskapen til å uttale seg. Denne kunnskapen må tas til etterretning. Den må ikke kunne avfeies med lettvinde vurderinger. Se også Miljødirektoratets nye rapport om konsesjonsbehandling for vindkraftverk som er tilgjengelig fra MD, samt våre eksempler.

### NVEs tildeling av konsesjon til tross for negative innspill

#### Sprikende faglige vurderinger

NVE er på lik linje med FM, VAF og Miljødirektoratet en faginstans og skal i utgangspunktet ta hensyn til sammenfallende faglige moment. Det er underlig at NVEs faglige vurdering kan sprike i forhold til gjeldende forvaltningspraksis og grunnlag for innsigelser. Ovennevnte uenighet tydeliggjøres ved at NVE i sin samlede vurdering ofte, som er tilfelle med konsesjonen til Skeveneheii i Åseral, legger liten eller ingen vekt på:

- Virkninger for villrein *slik de skriver i konsesjonen: "NVE vil derfor ikke vektlegge virkninger for villrein i den samlede vurderingen av vindkraftverket."*
- Virkning for områder med stor verdi for friluftsliv
- Virkninger for reiseliv

- Støybelastninger som i norske fjellterreng er svært uforutsigbare
- Et klart nei fra innbyggerne i kommunen slik vi har dokumentert med 306 underskrifter mot vindkraftverket

Det er svært problematisk for folks rettsoppfatning at NVE, ofte uten annen begrunnelse enn at de mener noe annet, kan se bort fra ovennevnte momenter og tillate utbygging av denne størrelsesorden i et område det ellers hviler tungt vern over. SVR, Heieplanen samt gjeldende arealplaner er fremarbeidet gjennom lange prosesser som ellers håndheves strengt ved hjelp av et omfattende embetsverk og politiske organ. Mål om fornybar andel kan ikke forsvare at alt dette tilsidesettes, selv om vedtaket følger energiloven.

### Lokaldemokrati og god konsekvensutredning

En viktig forutsetning for at kommunen ønsket å starte konsekvensutredning, var NVEs forsikring om at kommunen siden ville bli lyttet til ved innspill til KS. Innspill, innsigelser fra lokalt og regionalt hold er ikke lyttet til, noe som bør være en selvfølge i god konsekvensutredning.

### Oppsummering

Stortingsmeldingens mål må fortsatt være balansert avveining av ulike hensyn når det gjelder miljø, næringsutvikling og energiforsyning. Virkemiddel for å redusere CO2 utslipp må vris i retning av tiltak som garanterer utfasing av fossile utslippskilder. Norsk forbruk av elektrisitet er i verdenstoppen, dette kan og bør reduseres uten konsekvenser for norske naturresurser.

Arealkrevende vindkraft, med vidtrekkende konsekvenser, kan ikke lenger bygges uten nasjonal plan. Dette bryter med NML, samt forskrift om konsekvensutredning. NVE har allerede tildelt tre ganger så mange konsesjoner som ambisjonsnivået. Tildeling av vindkraftkonsesjoner må stanses slik at dette ikke går ut over andre nasjonale målsetninger fundert i internasjonale avtaler.

NVEs tildeling av konsesjon til Skvenehøi i Åseral er eksempel på et prosjekt med konflikt i forhold til landskapsvernområde, nasjonalt leveområde for villrein, innsigelser fra regionalt og ikke minst kommunalt hold. Behandling av KU der NVEs faglige vurderinger kan sprike diametralt fra det som forfektes fra andre faginstanser er ikke holdbart. Tildeling av konsesjon blir et grovt overtramp i forhold til folks alminnelige rettsoppfatning. Lokaldemokratiet må lyttes til. Åseral kommune har, etter en balansert avveining, kommet til at de kan tillate vannkraftutbygging. Eventuell endelig vindkraftkonsesjon, etter klagebehandling i OED, vil i sum være negativt for antall arbeidsplasser i en kommune der salget av fjellhytter vokser mest i Norge. Uhemmet vindkraftutbygging må ikke komme i veien for andre bærekraftige næringssatsninger.

Vedlagt: villrein og landskap 1-300000